ECLI:LV:AT:2025:1211.A420108424.11.L

Lieta Nr. A420108424, SKA-936/2025

Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS

Rīgā 2025.gada 11.decembrī

[1] Senātā saņemta pieteicēja /Persona A/ kasācijas sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas 2025.gada 25.septembra spriedumu, ar kuru noraidīts pieteicēja pieteikums par Valsts policijas 2023.gada 15.novembra lēmuma Nr. 20/10/2-29 (turpmāk – lēmums par nošķiršanu) atzīšanu par prettiesisku.

Apgabaltiesa pievienojās pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un secināja, ka Valsts policija (turpmāk – policija) pamatoti un samērīgi noteikusi pieteicēja tiesību ierobežojumu – atstāt mājokli, kur pastāvīgi dzīvo aizsargājamā persona, neatgriezties un neuzturēties minētajā mājoklī, netuvoties tuvāk par 100 metriem minētajam mājoklim, kā arī nesazināties ar aizsargājamo personu no 2023.gada 3.oktobra plkst. 22.00 līdz 2023.gada 11.oktobra plkst. 22.00. Likuma „Par policiju” 12.panta pirmās daļas 10.^{1}punktā policijai paredzētas tiesības pieņemt lēmumu par nošķiršanu arī tādā situācijā, kurā personas vaina vardarbības īstenošanā vai prettiesiskas darbības veikšanā nav pierādīta. Minētās normas piemērošanas pamats ir pamatots un saprātīgs vērtējums par potenciālu risku – vardarbības apdraudējuma konstatēšana. Izskatāmajā gadījumā policija to ir izvērtējusi un pamatoti pieņēmusi lēmumu par nošķiršanu.

[2] Pieteicējs kasācijas sūdzībā norāda, ka apgabaltiesa esot nepareizi piemērojusi likuma „Par policiju” 12.panta pirmās daļas 10.^{1}punktu un Ministru kabineta 2014.gada 25.marta noteikumu Nr. 161 „Kārtība, kādā novērš vardarbības draudus un nodrošina pagaidu aizsardzību pret vardarbību” (turpmāk – noteikumi Nr. 161) 1.1.apakšpunktu. Tiesa esot piekritusi policijas viedoklim, ka nošķiršana bija pamatota, nepārliecinoties, vai faktiskie apstākļi tiešām atbilst „tūlītēju draudu” kritērijam. Lēmumā par nošķiršanu nav likumā prasītā vardarbības draudu riska izvērtējuma un faktu konstatējuma. Tiesa neesot vērtējusi, ka lēmuma par nošķiršanu pamatā būtībā bija tikai aizsargājamās personas subjektīvā viedokļa versija. Tiesa neesot vērtējusi, vai lēmums par nošķiršanu atbilst Administratīvā procesa likuma 67.pantam un likuma „Par policiju” 12.^{1}pantam. Nošķiršana neesot bijusi samērīga, jo aizsargājamai personai nav konstatēti miesas bojājumi un netika konstatēta arī reāla vardarbība no pieteicēja puses. Apgabaltiesas spriedums esot pretrunā Senāta atziņām lietā Nr. SKA-29/2022, lietā Nr. SKA-162/2020 un citās lietās.

Senatoru kolēģija atzīst, ka pieteicēja argumenti nav pamatoti.

Likuma „Par policiju” 12.panta pirmās daļas 10.^{1}punkts paredz policijas darbinieka tiesības pieņemt lēmumu par nošķiršanu.

Senāts iepriekš ir norādījis, ka nošķiršana ir ieviesta Latvijas tiesību sistēmā kā preventīvs pasākums vardarbības novēršanai ģimenē. Attiecīgi policijai, novērtējot nepieciešamību pieņemt lēmumu par nošķiršanu, jāvadās no piesardzības principa apsvērumiem, un neviennozīmīgi vērtējamās situācijās šaubas var tikt tulkotas par

labu pagaidu aizsardzības līdzekļu piemērošanai. Tāpat izvērtējot to, vai pastāv tūlītēji draudi personas dzīvībai vai veselībai, un pieņemot lēmumu par nošķiršanu, nav jākonstatē, ka apdraudējuma līmenis būtu augsts (apdraudējumu rada jebkādas vardarbības risks, nevis tikai nopietnu savainojumu vai letālas vardarbības risks) vai persona, kura rada apdraudējumu, jau iepriekš būtu rīkojusies vardarbīgi. Lēmumam par nošķiršanu ir jāaizsargā persona, pirms tai tiek nodarīts kaitējums. Tāpēc šāda lēmuma, kas kalpo kā preventīvs līdzeklis personas drošības nodrošināšanai, pieņemšanai nevar izvirzīt kā priekšnoteikumu kāda noteikta vardarbības līmeņa konstatēšanu vai augstu vardarbības draudu pierādīšanas standartu (sk. *Senāta 2022.gada 22.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-29/2022, ECLI:LV:AT:2022:0722.A420244616.12.S, 11.punktu un tajā norādīto judikatūru un avotus*).

Apgabaltiesa konstatēja, ka pieteicēja uzvedība notikuma laikā liecināja par draudu riskiem, pieteicējs nebija vērsts uz sadarbību, izturējās izaicinoši, kā arī pieteicējs nebija ieinteresēts izbeigt konkrēto konflikta saasinājumu bez policijas tūlītējas iesaistes. Savukārt aizsargājamā persona sniedza informāciju policijas darbiniekiem par bailēm tikt pakļautam vardarbībai un par iepriekš īstenotu vardarbību no pieteicēja puses un draudiem izlikt no mājokļa.

Situācijā, kurā persona nav vērsta uz sadarbību ar policijas darbiniekiem un nav ieinteresēta konflikta atrisināšanā, policijas darbiniekiem nav alternatīvu risinājumu, kā nodrošināt aizsargājamās personas aizsardzību pret iespējamu vardarbību. Šādā situācijā, tostarp arī konkrētajā gadījumā, atbilstoši piesardzības principam ir dodama priekšroka aizsargājamās personas tiesībām uz aizsardzību pret vardarbību un pagaidu aizsardzības līdzekļu piemērošanai.

Senatoru kolēģija konstatē, ka apgabaltiesa ir pamatoti un atbilstoši Senāta atziņām citās lietās izvērtējusi visus notikuma apstākļus un secinājusi, ka policija pamatoti un samērīgi noteikusi pieteicēja tiesību ierobežojumu un pieņēmusi lēmumu par nošķiršanu. Tāpat apgabaltiesa pareizi spriedumā norādījusi, ka pieteicējs kļūdaini uzskata, ka lēmums par nošķiršanu būtu jāpieņem tikai tad, ja uz vietas būtu konstatējama jau pielietota fiziska vardarbība.

Apgabaltiesa ir arī vērtējusi lēmuma par nošķiršanu atbilstību normatīvajiem aktiem. Kaut arī tiesa ir konstatējusi pāris trūkumus vai neprecizitātes lēmumā, taču nav atzinusi tos par būtiskiem procesuālajiem pārkāpumiem, kas ietekmētu lēmuma tiesiskumu. Senāts, interpretējot likuma „Par policiju" 12.panta pirmās daļas 10.^{1}punktu, jau iepriekš ir atzinis, ka, ierodoties sadzīviska konflikta notikuma vietā, policijas darbiniekiem jāiesaistās emocionāli saspringtu un pat iespējami agresīvu personisko attiecību risināšanā. Šādā situācijā var būt apgrūtināta visu lietas objektīvo apstākļu noskaidrošana un fiksēšana procesuālos dokumentos. Procesuālie pārkāpumi ne vienmēr var tikt atzīti par pietiekamu pamatu policijas lēmuma par nošķiršanu atzīšanai par prettiesisku. Lai konstatētu būtisku procesuālu pārkāpumu, tiesai jāiegūst augsts pārliecības līmenis par apdraudējuma neesību, kā arī to, ka procesuālais pārkāpums varētu pēc būtības ietekmēt lēmuma par nošķiršanu piemērošanu (*Senāta 2021.gada 7.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-492/2021, ECLI:LV:AT:2021:0707.A420248019.10.S, 7.punkts*). Tā kā no pārsūdzētā sprieduma nav konstatējams ne viens, ne otrs apstāklis, senatoru kolēģijai nav pamata apšaubīt tiesas secinājumus šajā jautājumā.

Pieteicējs kasācijas sūdzībā norāda, ka lēmumā par nošķiršanu ir tikai aizsargājamās personas viedoklis. Senāts jau iepriekš ir norādījis, ka apdraudējumu radošās personas paskaidrojumiem vieta lēmumā atbilstoši likuma „Par policiju" 12.^{1}pantam un noteikumu Nr. 161 2.pielikuma veidlapai nav paredzēta. Tomēr tas nenozīmē, ka šādas personas paskaidrojumi nebūtu iegūstami. Noteikumu Nr. 161 6.2.apakšpunkts noteic, ka policijas darbiniekam, izvērtējot vardarbības draudu risku, jāpieņem paskaidrojums no personas, kas rada draudus (*Senāta 2022.gada 22.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-29/2022, ECLI:LV:AT:2022:0722.A420244616.12.S, 13.punkts*). No tiesai iesniegtā videoieraksta izriet, ka pieteicējam tika dota iespēja arī sniegt paskaidrojumu par situāciju. Līdz ar to nav konstatējams, ka policija nebūtu noskaidrojusi visus faktiskos apstākļus notikuma vietā.

Attiecībā uz apgabaltiesas sprieduma neatbilstību Senāta atziņām, senatoru kolēģija jau norādīja, ka apgabaltiesas sprieduma secinājumi pilnībā atbilst lietā Nr. SKA-29/2022 izdarītajiem secinājumiem. Savukārt lietā Nr. SKA-162/2020 skatīts jautājums par patvaļīgu būvniecību, kas nav attiecināms uz izskatāmo lietu.

Līdz ar to minētie kasācijas sūdzības argumenti nevar būt pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

[3] Kasācijas sūdzībā norādīts, ka apgabaltiesa esot pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 150. un 154.pantu, jo neesot vērtējusi, vai policijas pieļautais procedūras pārkāpums (video ieraksta neesība no sākuma) varēja ietekmēt lēmuma par nošķiršanu tiesiskumu. Tāpat apgabaltiesa neesot atbildējusi uz visiem apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem, piemēram, par nepilnīgo video fiksāciju, par policijas paļaušanos uz pretrunīgām un subjektīvām liecībām, par pierādījumu neizvērtēšanu. Apgabaltiesa atsaukusies vien uz policijas paskaidrojumiem un atkārtojusi pirmās instances tiesas sprieduma motivāciju, neveicot pati savu analīzi un izvērtējumu.

Pretēji kasācijas sūdzībā norādītajam apgabaltiesa ir vērtējusi to, ka policijas darbinieks fiksēja notikuma vietā notiekošo, bet ne no paša sākuma. Taču apgabaltiesa secināja, ka šim policijas darbinieka pārkāpumam nav bijusi ietekme uz policijas darbinieku veikto situācijas novērtējuma pareizību vai pieņemtā lēmuma par nošķiršanu tiesiskumu. Pieteicējs kasācijas sūdzībā arī nav norādījis, kādi tieši apstākļi nav tikuši fiksēti videoierakstā, kas varētu būt par pamatu, lai konstatētu, ka lēmums par nošķiršanu nav tiesisks.

Attiecībā uz pierādījumu novērtējumu norādāms, ka izskatāmajā lietā apgabaltiesa pievienojās pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, kas paredz, ka apelācijas instances tiesas sprieduma motīvu daļā norāda šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apstākļus. Tomēr, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākas instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus apelācijas instances tiesa var nenorādīt. Līdz ar to izskatāmajā lietā faktisko un tiesisko apstākļu vērtējums ir ietverts tostarp pirmās instances tiesas sprieduma motīvos, kam pievienojās apgabaltiesa.

Senatoru kolēģija secina, ka apgabaltiesa, tostarp pievienojoties pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, ir vispusīgi un objektīvi vērtējusi pieteicēja un policijas paskaidrojumus, pierādījumus, kā arī, sniedzot atbildes uz pieteicēja apelācijas sūdzības argumentiem, ir izvērtējusi visus būtiskos pieteicēja argumentus. Tas vien, ka pieteicējs nepiekrīt apgabaltiesas vērtējumam, nerada šaubas par apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu.

Tādējādi nav konstatējams, ka apgabaltiesa būtu pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 150. un 154.pantu.

[4] Ievērojot minēto, senatoru kolēģija secina, ka kasācijas sūdzībā nav minēti tādi argumenti, kas varētu radīt šaubas par tiesas sprieduma tiesiskumu vai kas norādītu uz tiesību jautājumiem, kam varētu būt nozīme judikatūras veidošanā. Līdz ar to ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /Persona A/kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2025.gada 25.septembra spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore L. Slica Senatore V. Kakste Senators J. Pleps